

DE SACRAMENTIS.

CAPVT XI.

N capite de Sacramentis in genere, primū quod ad eorum efficaciam attinet, scripserā, requiri fidem, sed tamē nō illi soli effectū gratiæ tribuendum esse, sed multō magis ipsi efficaciam signorū à Christo ad operationem gratiæ institutorum. Contrā cauillatur Illyricus, *Deo, efficaciam operandi gratiam per verbum & signa sua, tribuendam esse, non ipsis mortuis elementis per se. quam tamen efficaciam vult Deus vt fide accipiamus, que sola est nostra mendic a manus.*

De sacramentorum efficaciam in genere

Respondemus, Nos omnem efficaciam operandi in sacramentis Christo, nec mortuis elementis per se, aliquid efficaciam tribuere: sed tantum, quatenus Deus constituit signis certis à se institutis vt, ad operandam gratiam, secundum scripturarum sermonē. Ioannis 3. ad Ephesios 5. ad Titum 3. Dicimus quoq; Christū per signa à se instituta nō operari gratiæ effectum, nisi in iis qui fidem habent, qua & de sacramenti efficaciam rectè sentiant, & effectum gratiæ obtinere per ea suppliciter postulent. Verū operandi efficaciam negamus signa Christi accipere à fide, sed dicimus signis institutis ab ipso Christo institutore inesse, eo quod constituit, in iis qui fidem habent, per ea gratiæ effectum operari. Inter verbum

bum autem quo proponitur Christi promissio
 credentibus & suscipientibus sacramentum, &
 inter sacramentum, quorum tamen utrumque
 sine fide profus inane est, multū interesse doce-
 mus. Quod verbum omnē fructum suum & uti-
 litatem habet à fide, sacramētum autem præter
 concurrētem fidem, habet propriam institutio-
 nem Christi ad sanctificandum, & operandum
 gratiæ effectum. Fides igitur in sacramentorum
 susceptione non aliter effectū sacramenti & gra-
 tiæ operatur, quàm quia hominē de sacramen-
 to, sacramentiq; efficacia rectè instituit, & docet
 effectū gratiæ postulandum & quærendum per
 sacramentum.

Porrò de numero sacramentorum dicit: Pa-
 tres quidē improprie loquentes, interdū quævis
 mysteria vocare sacramenta. Verū sacramenta
 proprie dicta, utpote quæ sint signa, habētia ad-
 iunctam gratiam aut remissionem peccatorum,
 tantum duo esse, baptismū & eucharistiam. idq;
 dicit D. Augustinum expresse testari, libro 3. de
 doctrina Christiana.

Verū quantum ad Augustini sententiam
 eam attinet, abundē in Confutatione ostendi-
 mus in eo quidem loco duo eum sacramenta
 tantum enunciaſſe, sed exempli gratia: verum
 alibi alia addidisse. Ostendimus quoque in
 ipsa Confutatione: Septem illa quæ Ecclesia
 agnoscit & enumerat sacramenta, esse non im-
 proprie tantum sacramenta, hoc est, myste-
 ria quædam: sed esse signa, quibus ex Christi
 insti-

*De nume-
 ro sacra-
 mentorū.*

*Vide Cō-
 futationē*

institute adiuncta est gratia, & remissio peccatorum.

Confirmationem institutam esse à Christo, & ab apostolis usurpatam probaueramus secundum patrum sententias ex capite in Actis 8. & 19. Cauillatur vero Illyricus contra patrum constantem doctrinam, nullum ibi esse mandatum Dei, nec etiam alibi de hoc sacramento.

Verum Illyrice, Augustino quàm tibi fidem potius adhibendam Catholici putamus, quem adduxi in Confutatione expressè dicentem: Sacramentum chrisimatis in genere visibilium signaculorum sacrosanctum esse, sicut baptismum.

Cauillatio.

Cauillatur quoque de ordinatione, quod nullam habet promissionem remissionis peccatorum, quasi vero gratiæ effectus, quem per sacramenta operatur Deus, in sola remissione peccatorum positus sit. At in confutatione, & scripturis, & Augustini Catholici scriptoris doctrina, cauillationem hanc satis confutatam arbitror.

Lib. 2. contra epistolam Petri. in ca. 104. & lib. 3. contra Donatistas.

Rixatur quoque de coniugio. Coniugium rem esse prorsus politicam. At si prorsus politica res est, erit igitur eius coniunctio & vinculum in potestate humanarum voluntatum, ac sicut ceteri politici contractus ex communi contrahentium consensu dissolui poterit, contra expressam vocem Christi: Quod Deus coniunxit, homo non separet. Habet igitur coniugium diuini quiddam, præter reliquos contractus, politicos & ciuiles.

Gene. 2. Matth. 19

Augus. de bono coniugali, ca. 8. 15. 18. 24

Deinde respondet discretè ad cauillationem Illyrici Augustinus: Nuptias in ciuitate Dei non

stri

stri in monte sancto eius quoddam magnæ rei gerere. Non est igitur cōiugium in Dei ecclesia tantum politicus contractus, sed etiam sacramentum quoddā mysticę illius & diuinæ coniunctionis Christi & ecclesiæ, vt habet Paulus. Neque rationem sacramenti in coniugio colligimus, vt cauillatur aduersarius, ex voce sacramentum, quod scimus apud Paulum esse mysterium, ac designare illam spiritualementem masculi & fœminæ. Sed rationē veri sacramenti ex eo manifestè colligimus, quod Paulus insinuat coniunctionem carnalē masculi & fœminæ, esse signum coniunctionis illius spiritualis Christi cum ecclesia, idque (vt inquit Augustinus), tantum in monte sancto Dei. Coniugiū itaq; in mōte Dei ecclesia contractum, dicimus esse, (non impropria & generali ratione, qua res quælibet sacræ vocantur sacramēta) sacramentum: sed propria ratione, quippe quod dignè illud suscipiētibus gratiā conferat, qua sciant coniuges vas suū possidere in sanctificatione, nō in passione desyderij, sicut gētes quæ Deū ignorāt.

Quod autē addit Illyricus, *Nos vocare coniugiū sacramentū, & tamen vt impurū genus vitæ accusare, eo quod ordini ministrorū Dei id prohibet ecclesia, impudens calūnia est. cū toti orbi notū sit, quod genus hoc vitę non dānamus, sed tanquā à Deo institutum approbamus: quod tamen iuxta doctrinam Apostoli Pauli, impedimentum præstare cōstemur, quo minus qui coniuges sunt, toti*

LI Deo

Ephes. 5.

1. Thef. 4.
Vide de
finitionē
concilij
Tridentini.

1. Cor. 7.

Deo corpore & spiritu seruire valeant. Atque ob id ad ecclesiastica ministeria obeunda ecclesia iure non admittit, nisi eos qui sponte sua illi generi vitæ renunciant.

Caillat.
tio Illy-
rici.

Sed inquit adhuc Illyricus, *Ambrosiū in libris de sacramentis, ubi ex professō hanc materiam tractat, tantum duo sacramenta numerare. Et Augustinum epistola 119. pauca esse testari. nec etiam Dionysium, Haymonem, ac Rabanum, studio eandem rem agentes, vltra tria sacramenta ponere.*

Epist. 119.

Respōdeo: Quod ad Augustinum attinet, in ipsa confutatione ostendimus, Augustinū sacramentū confirmationis, sacramentū pœnitentię, sacramentū ordinationis, sacramentū matrimonij, vltra sacramentū baptismi & eucharistię cōstituisse. Quare inanis est cauillatio Illyrici, de duobus tantū sacramentis, imo ex illa epistola, quā citat Illyricus, oppositū liquido ꝑ baviimus.

Quod ad Ambrosium attinet, constat clarissimè ex libris Ambrosij de pœnitentia, quod vltra duo illa sacramenta, de quibus tractat in libris de sacramentis, agnouerit & sacramētum pœnitentię. item in conimētarijs in epistolam ad Timotheū: item ad Titum, quod agnouerit sacramētum ordinationis. Non igitur fuit ei institutū in illis libris generaliter de omnibus sacramentis scribere, sed tantum diuina mysteria duorum sacramentorum baptismi & eucharistię diligenter explicare.

Quod denique ad Dionysium Areopagitam attinet, quem dicit matrimonium inter sacramenta,

menta,

menta, de quibus differit, non recensere, vel ipsa inscriptio libri beatissimi patris eius cavillationem satis confutat. Significat enim palam ipsa Hierarchiæ inscriptio, Dionysium ex instituto differere de sacris officijs, functionibus & actionibus principum siue sacerdotum ecclesiæ: quæ tum in baptismo, tum in sacra synaxi, tum in ordinu sacrorum collatione, tum in sacri olei consecratione, tum deniq; in monastica consummatione, atq; in quiescentibus, per sacros pontifices fieri consueverunt. quaru actionu sacrarum significationes mysticas & diuinas diligenter & prolixè explicat. Cùm itaq; in matrimonio etiã ecclesiastici & euãgelici cõiunctione nullæ mysticæ & sacre actiones per pontifices adhibeantur, nihil de sacramento matrimonij dicendum erat sacro Dionysio. sicut & de pœnitentiæ sacramento ob eandẽ causam tacuisse conspicitur.

Quod autem obiter hic contra panis conuersionem in corpus Christi commemorat, de permanentia panis in sacramento copiosè scripsisse Ireneu & Theodoretu: sed alios tractasse eorum sententiã copiosius, apud quos eas liceat videre: Ego vicissim illi respõdeo, Irenei & Theodreti sententias illas studiosè & copiosè Catholicos aduersus vestras calumnias defendisse. ex quorum scriptis veram sententiarum illarum intelligentiam & explicationem petere liceat.

Caput XII. & XIII.

QVÆ in capite 12. quæ de cæremonijs, quæ
Ll ij iam

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

ia inde ab ipso ecclesiae exordio in sacri baptismatis administratione adhiberi consueverunt, dicenda erant, reiecta sunt in caput de ceremonijs.

Quae verò in cap. 13. de Infantum baptismo dicta sunt à nobis : quod infantum baptismus magis ex apostolica traditione, quàm ex manifestis & solidis scripturis in ecclesia observetur & approbetur: non potuit improbare Illyricus.

DE SACRAMENTO

COENAE.

CAPVT XIII.

In hoc capite quatuor errores Confessionis notaveram, & confutaveram. Primus erat, quod in hoc sacramento maneat post consecrationem substantia panis & vini, realiter & verè cum corpore & sanguine Christi, similiter realiter verè, & substantialiter praesentibus: quodq; commentitia sit conuersio panis & vini in corpus & sanguinem Christi. quam conuersionem, quia est substantiae panis & vini in substantiam corporis & sanguinis Christi, transubstantiationem siue transmutationem patres vocauerunt.

Defensio Hunc errorem confutaueram tum ex proprietate sermonis Christi: Hoc est corpus meum: tum ex testimonijs Augustini, Ambrosij, Damasceni, Gregorij, Emysseni, Theophilacti, qui hanc conuersionem disertis verbis in verbis Christi